

MANGFOLDIGHED PÅ DEN DANSKE SCENE

Centrale citater fra en undersøgelse af mangfoldighed og inklusion i dansk film og scenekunst.

VOL. 1: KUNSTSKOLERNE

Dansk Skuespillerforbunds
Ligebehandlingsudvalg har haft
samtaler med:

Den Danske Filmskole
Statens Teaterskole
Skuespillerskolen ved Aarhus Teater
Dramatikeruddannelsen ved Aarhus Teater
Skuespillerskolen ved Odense Teater
Det Danske Musicalakademi
Operaakademiet ved Det Kongelige Teater

TAG VANERNE OP TIL OVERVEJELSE

” Måske er det på høje tid, at de danske kulturbrancher tager egne holdninger og vaner op til alvorlig overvejelse. Det kan vise sig, at branchen ikke lever op til egne ønsker om at være inkluderende. ”

Udtalelsen stammer fra en samtale med en leder af en dansk kunstskele inden for scenekunst og film. Den faldt i forbindelse med en række samtaler om mangfoldighed og inklusion, som Dansk Skuespillerforbunds Ligebehandlingsudvalg har gennemført på skolerne.

Citatet er også meget rammende for det arbejde, som skuespillerforbundet i øjeblikket er i gang med – nemlig at sætte fokus på vores branches holdninger og handlemåder i forhold til at skabe større mangfoldighed i kunst- og kulturlivet. I den forbindelse er Ligebehandlingsudvalget i løbende dialog med branchen om, hvordan vi sikrer, at vores teatre, film og tv afspejler den mangfoldighed, som findes i det danske samfund.

I det forløbne år har udvalget sat særlig fokus på kunstskele og deres arbejde for at skabe større inklusion. Udvalget har gennemført en række samtaler med skolernes ledere og samlet en masse viden om, hvordan man griber udfordringen an på skolerne. Det er holdninger, handlemåder,

gode råd og ideer, som bør udveksles ikke bare imellem skolerne – men i branchen i det hele taget.

Formålet med denne elektroniske pjece er at stille denne viden til rådighed for alle interesserede. Vi mener nemlig, at deling af viden og udveksling af gode og dårlige erfaringer er afgørende for at skabe forandring.

Dansk Skuespillerforbund har i denne omgang besøgt følgende kunstskele:

Den Danske Filmskele
Statens Teaterskele
Skuespillerskele ved Aarhus Teater
Dramatikeruddannelsen ved Aarhus Teater
Skuespillerskele ved Odense Teater
Det Danske Musicalakademi
Operaakademiet ved Det Kongelige Teater

Vi takker skolerne for deres positive medvirken i dette projekt.

Det er ligebehandlingsudvalgets ambition på længere sigt også at kortlægge holdninger, handlemåder og praksis på landets store og små teatre samt i film- og tv-industrien.

*Dansk Skuespillerforbunds
Ligebehandlingsudvalg, april 2010*

KUNST OG MANGFOLDIGHED

Ligebehandlingsudvalget under Dansk Skuespillerforbund har været på tur rundt i landet og haft samtaler om inklusion i forhold til køn og etnicitet med skolelederne på en række uddannelser inden for scenekunst og film. I den proces kom der mange væsentlige holdninger frem. Vi har udvalgt nogle af de mest centrale citater her, og samtalerne kan læses i deres fulde længde på www.skuespillerforbundet.dk.

ER MANGFOLDIGHED EN KUNSTNERISK NØDVENDIGHED?

Har kunsten brug for mangfoldighed i køn og etnicitet for at udvikle sig? Det er et af de væsentlige spørgsmål, som opstod under samtalerne med skolelederne. Blandt andet udtrykker rektor Poul Nesgaard, Den Danske Filmskole, sig sådan her:

”I samfundet leder vi oftest efter det stabile og det sikre. En ordentlig kunstskeole bryder stabiliteten, udfordrer det eksisterende og skaber dermed en samfundsnydvendig dynamik. Det skal kunstkolerne tage på sig.”

Jonas Wagner, leder af filmuddannelsen, Den Danske Filmskole, supplerer:

”Det er spændende med de særlige blik, som minoriteter kan have på samfundet. Naturligvis sejrer talentet i sidste ende, men på Filmskolen har vi en indbygget nysgerrighed overfor særlige stemmer og

oprindelser, da de jo besidder evnen til at perspektivere på ny. I år har vi tre ‘brune’ elever på instruktørlinjen. De kom alle ind, ikke fordi de er ‘brune’ men fordi, de er talentfulde, og de kan alle give hver deres bud på en ny samfundsfortolkning.”

Jonas Wagner fortsætter:

”På vores skole søger vi det originale, det særlige, det specielle. Vores omgivelser er afhængige af ensartethed, mens vi her på skolen er så heldige, at vi hele tiden kan lede efter det særlige og usædvanlige.”

Leder af tv-uddannelsen, Arne Bro, Den Danske Filmskole, mener, at kompleksitet skal være et bevidst valg:

”Enhver kunstner må have det som en del af sin politik at gøre sig afhængig af kompleksiteten. Det er klart, at det endimensionelle også kan have relevans. Det kan i særlige tilfælde være yderst hensigtsmæssigt. Men det må vælges til og ikke følges blindt.”

Eva Jørgensen, Skuespillerskolen ved Aarhus Teater, lægger vægt på fremtidens udtryk:

”Kunsten har et begær efter anderledeshed, og det er vigtigt, at skuespillerskolerne ligger længere fremme end den kommercielle film- og musikindustri, for vi skal føde

fremtidens udtryk. Det er, når jeg rejser, at jeg ser fremtidens danske kultur.”

HVORDAN FÅR VI FLERE ELEVER MED ANDEN ETNISK BAGGRUND?

Hvis vi skal opnå at få mangfoldighed og ligestilling på film og på den danske teaterscene kræver det først og fremmest, at de rigtige personer søger om optagelse. Der er med andre ord en fødekæde, som skal starte processen. Men hvordan sikrer vi, at der er ansøgere med anden etnisk baggrund til teaterskolerne? Uddannelsesinstitutionerne er bevidste om problemet og siger blandt andet:

”Vi bakser med et for lille rekrutteringsfelt i forhold til at kunne repræsentere mangfoldigheden i det omgivende samfund,” lyder det fra Arne Bro, Den Danske Filmskole.

” Vi mangler simpelthen en undergrund, der kan føde skolerne ”

På Skuespillerskolen ved Odense Teater overvejer rektor Jens August Wille at få materiale oversat til for eksempel arabisk:

”Ikke fordi de unge ikke kan dansk, men fordi vi tror, det vil gøre uddannelsen mere tilgængelig for dem, hvis de kan vise deres forældre, hvad det vil sige at være skuespil-

ler i Danmark. Desuden vil vi formulere os på vores hjemmeside, sådan at den opfordrer alle til at søge ind på vores skole, uanset etnisk oprindelse.”

På Skuespillerskolen ved Aarhus Teater, har rektor Eva Jørgensen taget konsekvensen af, at der er få med anden etnisk baggrund, der søger om optagelse:

”Op til optagelsesprøverne tager jeg ud og besøger Gellerupscenen og fortæller om uddannelsen, for at folk fra denne del af Århus får en mulighed for i første omgang bare at vide, at der findes en skuespilleruddannelse her i byen.”

På Skuespillerskolen ved Odense Teater har rektor Jens August Wille et konkret forslag:

”Man kunne oprette nogle grundskoler, der er statsstøttede, med det fokus at sikre mangfoldighed på teaterskolerne. På den måde ville vi modtage flere ansøgere, der allerede er i gang med noget. Vi mangler simpelthen en undergrund, der kan føde skolerne.”

På Operaakademiet ved Det Kongelige Teater er forstander Anne Margrethe Dahl og viceforstander Kim von Binzer enige om, at årsagen til de få ansøgere med minoritetsbaggrund må søges tidligere end de videregående uddannelser, og de peger

KUNST OG MANGFOLDIGHED

på folkeskolen som et sted, hvor man kan påvirke de unges musikkultur.

”Et ansvar for at gøre branchen mere inkluderende og mangfoldig, så opera kan nå ud til alle, ligger hos folkeskolernes musikundervisere. Det ville være en god idé, hvis den musikpædagogiske uddannelse, som de klassiske musikkonservatorier udbyder, berettiger til at undervise i folkeskolen og på gymnasier. Det ville tidligt få indflydelse på musikkulturen hos unge mennesker. Akademiet får så få ansøgere med minoritetsbaggrund, at årsagerne må søges forud for de videregående uddannelser”.

Søren Møller, rektor på Det Danske Musicalakademi, ærgrer sig over, at oplysning til unge om uddannelserne er et privat anliggende.

”For at skabe et både etnisk og fysisk mere nuanceret ansøgerfelt, har vi været aktive på messerne. Men jeg må også indrømme at det gør mig vred, at oplysning til unge om uddannelser er et privat foretagende. Det er et firma i Køge, der kører uddannelsesmesserne, og det er utroligt dyrt, hvilket har gjort at jeg sidste år sagde nej. Det skal da være i offentligt regi, og på de messer kan du virkelig nå ud til mange. Jeg kan bare ikke blive ved at give 30.000 kroner for det. Og det er ærgerligt, for der er et stort repertoire, der ikke kan spilles

i Danmark, fordi der ikke er nok uddannede af anden etnisk herkomst end dansk. Det er et problem, men det er i høj grad politiske løsninger der skal til”.

Mads Thygesen, Dramatikeruddannelsen i Århus, vil gerne arrangere kurser, der kan øge kendskabet til uddannelsen.

”Vi arbejder f.eks. på at lave sommerkurser. Tanken er, at de enten skal være gratis eller billige. Det skal selvfølgelig ikke gå ud over vores almindelige økonomi, men vi vil gerne lave kurser, der kan være med til, at flere folk kender uddannelsen”.

ER DER MANGFOLDIGHED BLANDT UNDERVISERNE?

På Skuespillerskolen ved Aarhus Teater er der en klar holdning til både kønsfordelingen og mangfoldigheden, når det gælder lærerne på skolen:

”I forhold til kvinderne, så afspejler lærergruppen faktisk, at der findes masser af kvinder med kompetencer inden for vores fag. I en sådan grad, at hvis vi stod med to lige kompetente undervisere, så ville vi vælge manden, for der er for få mandlige undervisere på uddannelsen. Men når jeg tænker over det, så er der en overrepræsentation af mænd indenfor de dramatiske fag og af kvinder inden for de tekniske fag som krop, sang, tale m.m.”

Om mangfoldigheden blandt underviserne tilføjer rektor fra Eva Jørgensen, Skuespillerskolen ved Aarhus Teater:

”Vi interesserer os for mangfoldighed inden for lærergruppen, fordi variationen af spejlbilleder skaber et bedre undervisningsmiljø for eleverne, mere interessant udveksling i lærergruppen og – på lang sigt – bedre kunst. Vi har, udover danske, for øjeblikket spanske, islandske, marokkanske, engelske, norske og russiske undervisere. Vi må gøre op med os selv. Der er holdning, og der er pragmatisme. Hvis kunstens vitalitet lever af fornyelse, så må og skal vi udnytte mangfoldigheden.”

” Hvis kunstens vitalitet lever af fornyelse, så må og skal vi udnytte mangfoldigheden ”

På Operaakademiet ved Det Kongelige Teater mener forstander Anne Margrethe Dahl, at faglige forudsætninger er det eneste argument for optagelse.

”Når det gælder de studiesøgende er minoritetsbaggrund ikke et optagelseskriterium. Man har heller ikke et princip om optagelseskvoter på køn. Der bliver udelukkende optaget på baggrund af faglige forudsætninger”.

HVAD KAN UDDANNELSERNE GØRE FOR AT ÆNDRE FOKUS?

Flere af skolerne slår på, at det kan være svært at arbejde konstruktivt med firkanterede kvoteringsregler og en enkelt uddannelsesinstitution vil nødig være underlagt et kvotesystem:

”Jeg ville meget nødig være underlagt et kvotesystem. Samtidig så ønsker jeg at uddannelserne er demokratiske. Og mangfoldigheden er jo gået tilbage i forhold til halvfjerdserne. Jeg er enig i, at det er vigtigt det her. Der kan være nogle klare barrierer, for eksempel det sproglige, som vi må anerkende, men ud over det kan vi ikke gøre andet end at presse på. Jeg tror ikke på lovgivning på området. Lad os tale om det politiske men med respekt for det kunstneriske. Lad os sørge for, at der sidder mennesker i optagelsesudvalgene, der har fokus på mangfoldighed. Generelt mangler vi fokus på, om vi i optagelses- og ansættelsesudvalg har bevidsthed om det her, og vi må selv blive bedre til at være mangfoldige og sikre udvalgenes dagsorden,” lyder det fra Jens August Wille, Teaterskolen ved Odense Teater.

På Den Danske Filmskole har et nyt fokus ændret på kønsfordelingen, og Arne Bro siger:

”Gennem tiden har alle vores optagelsesudvalg gået efter ‘de bedste’, og vi

kunne simpelthen ikke få det til at stemme overens, at der blev ved med kun at være mænd på årgangene, når nu vi mente, at vi ønskede talent frem for køn. Indtil det gik op for os, at vi betragtede ansøgerne ud fra et bestemt perspektiv, som var med fokus på en særlig fortælle teknik. Det var en særlig teknik, som vi kendte godt, fordi den altid har været repræsenteret, og fordi den er kønsbestemt – maskulin. Da vi begyndte at fokusere på potentiale frem for teknik, så oplevede vi lige pludselig, at optagelserne blev langt mere jævnbrydigt fordelt mellem kønnene.”

” Teater er en begivenhed, man går til, og man må gøre teatret mere åbent for publikum ”

På Skuespillerskolen ved Aarhus Teater er rektor Eva Jørgensen bevidst om, at der er skrevet mest dramatik til mænd:

”Teatret kan virkelig godt bruge kvindefigurer, der er ligeså spændende som de mandlige, og derfor forsøger jeg at gøre de studerende opmærksom på, at det er en god idé at skrive til kvinder.”

Mads Thygesen, Dramatikeruddannelsen i Århus, mener at der også skal være fokus på publikum, for at få fat i nye målgrupper:

”Det handler ikke kun om at fokusere på repertoiret, dvs. hvem spiller hvad, men i lige så høj grad om at fokusere på, at teatret er en social institution. Teater er en begivenhed, man går til, og man må gøre teatret mere åbent for publikum.”

ER DER EN HOLDNING TIL MANGFOLDIGHED?

Der er enighed om, at køn og etnicitet ikke skal stå i vejen for at uddannelsesinstitutionerne kan vælge de mest talentfulde elever ved optagelsesprøverne:

På Statens Teaterskole siger leder af danseformidleruddannelsen Sheila de Val:

”Vi har haft elever, der var bekymrede over, at de var muslimer i skolesammenhæng, men vi blander os ikke i elevernes religion. Vi går efter det største talent uanset religion, etnicitet og køn.”

På Den Danske Filmskole har Charlotte Omann denne kommentar:

”Filmbranchen er desværre meget doven i forhold til det her. Jeg kender ikke en eneste ‘brun’ skuespiller, der ikke er frustreret. DR er meget diskriminerende i sin casting. Arabere spiller persere, og persere spiller arabere, men ingen af dem kan spille danskere. Mange farvede skuespillere er opgivende, og det er en skam, for der er en stor talentmasse derude, der kunne

bidrage til at udvikle vores fælles kunst – i stedet bidrager de til klichéen ved at spille stereotype roller i kedelige episoder af Livvagterne. Jeg ville ønske, den ny generation af tv-folk og filmmagere snart kom til og kom til for at forandre tingene. Vi trænger til det.”

På Teaterskolen ved Odense Teater undrer Jens August Wille sig over, at man har fokus på etniciteten, og at der alligevel ikke kommer mange ind med anden etnisk baggrund:

”I dag forsøger vi at sortere positivt i forhold til hudfarve og anden etnisk baggrund. Når vi når frem til at skulle vælge de sidste otte optagede, så er der nogle i udvalget, der vægter etniciteten meget højt. Alligevel ender det med, at der ikke kommer mange ind, og jeg ved ikke hvorfor.”

OM UNDERSØGELSEN

Sandra Yi Sencindiver, Hassan Preisler, Johannes Mannov og Jakob Fauerby har besøgt de danske kunstscolers ledelser med det formål at afdække, hvordan skolerne forholder sig til mangfoldighed og inklusion. På møderne er der blevet fokuseret på hvilke holdninger, lederne har til emnet, hvilken modstand, de støder på, hvilke tiltag, der allerede er sat i gang, og hvilke mål og drømme, de har for fremtiden.

Referaterne fra møderne er blevet godkendt af lederne, inden de er blevet bearbejdet af journalist Hanne Hauerlev i samarbejde med Dansk Skuespillerforbunds Ligebehandlingsudvalg til denne tekst.

Referaterne kan hentes i deres fulde længde på www.skuespillerforbundet.dk under Faglig Service/Rapporter og Pjecer. Ligebehandlingsudvalget takker skolerne for at have lukket døre op for os!